

sebno o leposlovnih sestavkih; med talentom in udejstvomanjem pričakovanja je mogočen prepad in nočemo si delati praznih iluzij. Vendar se je marsikatero pero v zborniku povzpelo nad nivô, ki ga navadno označujemo z besedo »čeden«. Kar nas navdaja s spoštovanjem, je resnost, ki je v teh ljudeh. Narodni in verski princip sta poudarjena najmočneje. Misli so polne načrtov za gradnjo bodočnosti, prepričanja in volje do dela za močno narodovo kulturo, ki usposobi tudi male narode, da so veliki. »Jednoga Smetanu trebali bismo i mi Hrvati. — ...Kada bi Hrvati imali jedan bogato ilustrovani umjetnički list, koji bi donosio ne samo reprodukcije umjetničkih slika, nego i sistematski obradjene članke o slikarstvu, kako to n. pr. donosi slovenski »Dom in Svet« — na taj bi se način obrazovao ukus publike i ona bi počela kupovati umjesto loših dućanskih slika umjetničke slike...» (V spisu »Kod Saše Šantela« od prof. Vaca.) Take misli same so že pozitivno delo. — Jakševe pesmi so dobre, sploh je opaziti v vseh pesmih († Vjekoslav Brajan: »Bojnik« in »Pjesma pregaranja« ter Ypsilon: »Ko gledam...«) trdno idejo v krepki obliki, četudi ni vsak verz popolnoma posrečen. Dve črtici Adolfine S(imsič), »Daj miru!« in »Vidina kazen« — prva polna čuvstva, druga tople pristrčnosti, se ne zdita začetniški — kdor je napisal tako lepe stavke in partije, kakršne so vmes, bo napisal tudi še kaj boljšega. Isto velja o Štefki L(eban), ki ima že precej rutine, le snov — »Jedan dan u Gorici za rata« — ni za leposlovni spis srečno izbrana, a je opis neprimerno boljši, nego so tisti, ki jih beremo dan za dnem. »Pestra narodnostna slika itd.« od dr. Tula, »Iz pisma mladoga učitelja« in »Ratne crtice sa sela« so stvari, ki bodo morda zanimala ta hip, a gredo s silno naglico mimo nas. Dragocenejši kot leposlovni, je gotovo znanstveni del, ki bo dobrodošel marsikomu še pozneje. Ni prostora, da bi omenil vsak članek posebej. Zanimala bosta spisa Vrlinov, Volčič (Slovenec) o Istri u »Novicama« in A. K., Slovinci v Istri. Dalje so zanimivi članki: Jakša: Narodna duša za vrijeme rata, F. Žic: Staroslovenska akademija u Krku, dr. Stojan Brajša: Prinosi za poznavanje Dobrihline dobe, L. Sloković: Narodne poslovice i izrazi iz Sv. Petra u Šumi, F. Žic: Fraze i poslovice, A. Kalac: Neka pisma Volčiču. To je gradivo znanstvene vrednosti. Za danes zelo zanimiv in na prvem mestu je članek: »Rat u svijetlu kat. moralke«. Številni so še pedagoški članki in razna šolska poročila. Dopisi in Listek zaključujejo to po vsebini bogato knjigo. Spredaj ima sliko pokojnega učitelja Vjekoslava Brajana.

France Bevk.

Glasba.

Mozartov Requiem smo slišali dne 13. februarja t. l. v frančiškanski cerkvi. Proizvajala ga je »Glasbena Matica« s sodelovanjem godbe kr. hrvatskih domobrancev iz Zagreba. Na orgljah je spremljal g. Stanko Premrl, ki je po želji artističnega vodstva napravil tudi umetniško lepe, toda celotnemu vtisu brezkoristne pred- in medigre. Kot solisti so nastopali: g. Križaj s svojim izdatnim basom in globokim uživiljenjem v skladbo, gospa Lovšetova s svojim mehkim, ne velikim, pa tem bolj lahnim in zvonkim sopranom, gdčna Sadarjeva z obsežnim altom nenavadno

temnega kolorita. Ko se izvije sponam, ki ji glas še oklepajo, in si pribori tisto lahkoto v predavanju, kot smo jo občudovali pri gospe Lovšetovi, bo to alt ne tako pogostnih lastnosti. G. Kovač je od zadnjič tudi napredoval, dasi glasu do željene zaokroženosti še ni izenačil. Requiem je mnogo mogočneje učinkoval, kot pred letom v Unionovi dvorani. Vzroki bodo tile: predvsem mogočne orglje namesto harmonija, dalje veliko boljši orkester, ki se ni nikoli silil v ospredje, in navsezadnje tudi drugačna, boljša akustika ni tako malo pripomogla do sijajnega uspeha, ki ga je kalil samo neznosen preprič, da smo ga še tedne po kosteh nosili.

To o koncertu. Pa še eno o koncertu v cerkvi. Stalni »Dom in Svetov« referent je poročevalcu za ta slučaj naročil, naj pove, da bi sv. R. Telesa ne bilo treba iz cerkve umikati. — Res je. Omikani ljudje naj se, kamor pridejo, vedo kraju primerno dostojno vesti: če pridejo v posvečeno cerkev, kjer Bog prebiva, naj se tega zavedajo, ali vsaj ne žalijo naj ne tistih, ki jim je cerkev s skrivnostnim tabernakelnom najsvetejši kraj na zemlji.

Poročevalcu samemu pa se zdi, da koncert v cerkvi brez vsake zveze z liturgijo pravzaprav ni stvar, ki bi bila posnemanja vredna. Če ni nobenega cerkvenega dejanja zraven in če se mora še sv. R. T. umekniti, da se more občinstvo čisto neženirano vesti v božji hiši, se zdi, kakor da se je cerkev izpremenila v prostor za zabavo, čeprav plemenito, pa je vendarle v prvi vrsti užitek, ne verskega, ampak umetniškega značaja. Če se torej tudi kaka obsežnejša umetnina proizvaja v cerkvi, naj se proizvaja v zvezi z liturgijo, ker le tako umetnina, za liturgijo pisana, oživi in jo tako doživimo, kakršno je umetnik ustvaril. Razmerje se mi zdi, kakor n. pr. med oltarjem v cerkvi ali pa v muzeju. Requiem torej pri pravi slovesni pontifikalni črni maši z veliko asistenco.

Kadar pa se v cerkvi proizvajajo dela, ki niso v nujni zvezi z liturgičnim dejanjem, takrat naj se pa vsaj nazadnje sklene z liturgičnim dejanjem, recimo z blagoslovom s presv. R. Telesom. Cela stvar bi dobila na tak način cerkvi primerno, pravo lice. Če se pa vse odstrani, kar bi nas moglo in moralo spominjati na cerkev kot liturgičen kraj, potem se zdi cerkev le še sredstvo, da se pridobi nekaj denarja; čeprav je ta odločen dobrodelnim namenom, se vendar vtihotaplja vsaj oddaljena podobnost s tem, o čemer piše sv. Janez (2, 12) in sv. Luka (19, 45). Res, da Requiem n. pr. tudi brez liturgije učinkuje in je kot umetnina sijajno učinkoval; toda čuvstvom, ki jih glasba rodi, se lahko različna vsebina daje. Ni nujno, da morajo biti ravno religiozna. V zvezi z liturgijo se ta namen gotovo lažje doseže, ker ga liturgija sama silí do zunanjšega miru, ta pa je prvi pogoj notranje zbranosti.

Sploh pa vnovič: orglje v Unionovo dvorano, da se bodo mogli vsakršni koncerti v njej vršiti, in ne bo treba — ker koncertna dvorana nima orgelj — cerkvâ v ta namen rekvirirati.

Dr. Fr. Kimovec.

Matični koncerti 14., 15. in 16. februarja 1917. Matičnih koncertov, pri katerih se je kot glavna skladba izvajala P. Hugolin Sattnerjeva »Soči«.